

"Kadınlar üniversite yönetimlerinde yer alamıyor"

- Sabancı Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Forumu Direktörü Prof. Dr. Irzık: - "Türkiye'de akademideki cinsiyet eşitsizliğinin en çarpıcı olarak gözüktüğü alan üniversite yönetimi. 184 üniversite rektörünün sadece 13'ü, yani yüzde 7'si kadın. Oysa bu oran için Avrupa ortalaması yüzde 13, ABD'de aynı oran yüzde 26, İsveç'te yüzde 43. Türkiye'deki kadın dekan oranı yüzde 9. YÖK'ün 19 kişilik yönetim kadrosunda sadece 2 kadın var" - "Kadın akademisyen sayıları bakımından sahip olduğumuz avantajı başka ülkelerde yıllardır birikmekte olan deneyimlerden de yararlanarak kullanabilirsek, bu alanda hızla yol alabiliriz. Türkiye'deki üniversitelerde toplumsal cinsiyet eşitliğini ve çeşitliliği sağlayacak, kurumsallaştıracak ve koruyacak mekanizmalar geliştirmeye, üniversite politikalarında kalıcı sistem değişikliklerine ihtiyacımız var"

İSTANBUL (AA) - ANDAÇ HONGUR - Sabancı Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Forumu Direktörü Prof. Dr. Sibel Irzık, Türkiye'de akademideki cinsiyet eşitsizliğinin en çarpıcı gözüktüğü alanın üniversite yönetimi olduğunu belirterek, "184 üniversite rektörünün sadece 13'ü, yani yüzde 7'si kadın. Oysa bu oran için Avrupa ortalaması yüzde 13, ABD'de aynı oran yüzde 26, İsveç'te yüzde 43. Türkiye'deki kadın dekan oranı yüzde 9. YÖK'ün 19 kişilik yönetim kadrosunda sadece 2 kadın var" dedi.

Irzık, AA muhabirinin sorularını yanıtlarken, Osmanlı İmparatorluğu'nda kadınların yüksek eğitim görme hakkını 1914'te, Kadınlar Dünyası dergisi öncülüğünde gerçekleşen etkin bir mücadele sonucunda kazandığını, derginin yazarlarının "Biz de maarif vergisi veriyoruz" diyerek, yüksek öğrenimden yararlanmanın kadının en doğal hakkı olduğunu belirttiğini aktardı.

Dergideki tartışmalar ve etkili lobi çalışmaları sonucunda önce üniversitede kadınlar için konferanslar düzenlendiğini hatırlatan Irzık, 12 Eylül 1914'te, bugün yerinde İstanbul Üniversitesi Fen ve Edebiyat fakülteleri bulunan Zeynep Hanım Konağı'nda kadınlar için edebiyat ve fen bölümlerinden oluşan İnas Darülfünun yani Kadın Üniversitesinin açıldığını, 1918-1919 öğrenim yılında yine kadınların talepleri ve mücadeleleri sonucunda karma eğitime geçildikten sonra 1921'de İnas Darülfünun'un kapatıldığını anlattı.

Irzık, üniversitede 1920'lerde ders vermeye başlayan kadınların ilk dekanlarını 1954'te, ilk rektörlerini 1974'te çıkardığını belirtti.

Türkiye'deki akademisyenler içinde kadınların oranına bakıldığında, Türkiye'nin bu konuda iyi bir durumda olduğunu, gelişmiş Avrupa ülkelerindeki ve ABD'deki oranları yakaladığını dile getiren Irzık, "Üniversitelerimizdeki toplam öğretim elemanları içinde kadınların oranı yüzde 42-43 kadar. Üstelik birçok ülkede erkeklerin çok ağırlıkta olduğu tıp, doğa bilimleri, mühendislik gibi alanlarda da kadın öğretim elemanları görece olarak yüksek. ABD'de ve Avrupa ülkelerinde mühendislik ve teknoloji alanlarında kadın öğretim elemanı oranı yüzde 10'u geçmezken, Türkiye'de bu oran yüzde 20 civarında. Ama diğer ülkelere görece olarak iyi olsa da sonuçta açık bir eşitsizlik var bu alanda. Kadın-erkek öğretim elemanı oranlarını akademik kademelere göre ayrıştırdığımız zaman ortaya çıkan tablo da böyle. Profesörler arasında kadınların oranı yüzde 29'da kalıyor örneğin. Aşağıdan yukarıya giderek artan bir dengesizlik var. Bu durum diğer ülkeler için de geçerli" diye konuştu.

- "Son 10 yılda profesör sayısı yüzde 96 artışla 21 bin 958'e ulaştı"

Prof. Dr. Sibel Irzık, Türkiye'de son 10 yılda profesör sayısının yüzde 96 artışla 21 bin 958'e

ulaştığını kaydederek, şu bilgileri paylaştı:

"2005-2006 eğitim-öğretim yılında 79 bin 555 olan öğretim elemanı sayısı, son 10 yıllık süreçte her yıl artış gösterdi. Akademisyen sayısı 2006-2007'de 82 bin 250'ye, 2007-2008'de 86 bin 522'ye, 2008-2009'da 96 bin 105'e, 2009-2010'da 97 bin 923'e, 2010-2011'de 102 bin 682'ye, 2011-2012'de 108 bin 462'ye, 2012-2013'te 115 bin 798'e, 2013-2014'te 127 bin 441'e ve 2014-2015 eğitim ve öğretim yılında 151 bin 164'e çıktı. Bu 196 üniversitedeki öğretim elemanlarının akademik unvanlarına göre dağılımına bakıldığında, bunların 21 bin 958'i profesör, 14 bin 497'si doçent, 34 bin 196'sı yardımcı doçent, 21 bin 8'i öğretim görevlisi, 10 bin 257'si okutman, 3 bin 821'i uzman, 45 bin 383'ü araştırma görevlisi, 44'ü de çevirici ve eğitim-öğretim planlamacısı."

Aynı dönemde üniversitelerde görev yapan akademisyenler içinde kadınların oranının yüzde 39'dan yüzde 43'e çıktığını, kadın akademisyen sayısının da 31 bin 199'dan 65 bin 138'e yükseldiğini anlatan İrzık, üniversitelerdeki 65 bin 138 kadın öğretim elemanının 6 bin 369'unun profesör, 5 bin 33'ünün doçent, 13 bin 628'inin yardımcı doçent, 9 bin 203'ünün öğretim görevlisi, 6 bin 340'ının okutman, bin 877'sinin uzman, 22 bin 662'sinin araştırma görevlisi, 15'inin çevirici, 11'inin eğitim-öğretim planlamacısı olarak hizmet verdiğini kaydetti.

- "Akademik hayatta toplumsal cinsiyet eşitliği ve kültürel çeşitlilik göz önüne alınıyor"

Sabancı Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Forumu Direktörü Prof. Dr. Sibel İrzık, Türkiye'de akademideki cinsiyet eşitsizliğinin en çarpıcı olarak gözüktüğü alanın üniversite yönetimi olduğuna dikkati çekerek, "184 üniversite rektörünün sadece 13'ü, yani yüzde 7'si kadın. Oysa bu oran için Avrupa ortalaması yüzde 13, ABD'de aynı oran yüzde 26, İsveç'te yüzde 43. Türkiye'deki kadın dekan oranı yüzde 9. YÖK'ün 19 kişilik yönetim kadrosunda sadece 2 kadın var" dedi.

Sayılarla kolayca ifade edilemeyecek türden eşitsizliklerin ve engellerin de sürdüğünü belirten İrzık, "Kadın akademisyen sayıları bakımından sahip olduğumuz avantajı başka ülkelerde yıllardır birikmekte olan deneyimlerden de yararlanarak kullanabilirsek bu alanda hızla yol alabiliriz. Türkiye'deki üniversitelerde toplumsal cinsiyet eşitliğini ve çeşitliliği sağlayacak, kurumsallaştıracak ve koruyacak mekanizmalar geliştirmeye, üniversite politikalarında kalıcı sistem değişikliklerine ihtiyacımız var" değerlendirmesinde bulundu.

Prof. Dr. Sibel İrzık, başka alanlarda olduğu gibi üniversitelerde de her türlü eşitsizlik ve ayrımcılığın, haksızlığın yanı sıra değerli insan kaynaklarının yanlış kullanılması, boşa harcanması anlamına geldiğini belirterek, "Eğer eğitime erişimde, bilimsel araştırmalarda, akademik kariyerlerde eşit fırsatların sunulması için, eşit koşullarda rekabet ve kendini geliştirme olanakları olması için gerekli tedbirler alınamazsa, kalıcı ve sistemli dönüşümler gerçekleştirilemezse, bunun olumsuz sonuçları öğrencilere, bilime, teknolojiye, genel olarak topluma yansır. Buna bağlı ikinci bir neden de dünya çapında yüksek öğrenim kurumlarının değerlendirilmesiyle, bu değerlendirmelere göre kaliteli öğrenci ve öğretim üyeleri çekebilmeleriyle ilgili. Artık bu değerlendirmelerde üniversitelerde verilen eğitimin kalitesiyle birlikte, akademik hayatta toplumsal cinsiyet eşitliği ve kültürel çeşitlilik, özellikle de bunun ne kadar kurumsallaştırıldığı da göz önüne alınıyor" diye konuştu.